

PRENSA
CORDA

16 GENER 1988 No. 63 -V EPOCA - ANY XXIX- REVISTA QUINZENAL

sumari

★

* LA NOSTRA PINACOTECA

Presentació i explicació del quadre de Sant Antoni que presideix la portada d'aquest número i que està dins el Santuari de Sant Salvador (plana 2)

★

* PROGRAMA DE FESTES

Actes a celebrar els dies 16 i 17 de gener amb motiu de les festes de Sant Antoni (plana 8)

★

* ENQUESTA AL POBLE

Enquesta sociolinguística al poble d'Artà sobre l'utilització de la nostra llengua (planes 7 i 8)

* LA FESTA DE SANT ANTONI

Comentari sobre l'Argument (plana 9)

* DE LA COLÒNIA

* NOTICIARI

* XERRIM XERRAM

* ESPORTS

* MÉS COLLABORACIONS

la nostra pinacoteca

Miquel Tous

QUADRES DE SANT SALVADOR. Introducció i escomesa.

L'any 1927 D. Rafael Bienes Tolosa, un amant d'Artà i enamorat de la Mare de Déu, va regalar al nostre Santuari set olis de gran tamany i pintura molt expressiva. No és el meu intent ni prop fer-s'hi, voler fer una crítica de la qualitat de l'art que amb elles porten aquestes tetes, ja que per això hi ha persones molt primernudes i amb estudis adequats. Solsament, per molt que m'ho he mirat, he estat capaç de veure la signa de tres dels seus pintors. Ara bé, el que em propòs, és fer un extracte molt reduït de la història del personatge estel·lar de cada un dels quadres que, per altra banda, és força coneguda de quasi tothom. Així, doncs, si us plau, de les mans i els sentiments units, podem trescar un poc pels vianenys, algunes vegades envitrecollats, que ens deparen tan notables persones.

Solsament em resta demanar-vos, si no és massa demaner, que dediqueu un petit moment del vostre pensament, al recrear la mirada en aquestes obres, a la noble figura de D. Rafael, perquè, ja ho sabeu, tots els cors dels artanencs quan parlem de Sant Salvador, bataguen al mateix compàs.

Gràcies a l'esforç econòmic de BELLPUIG i com a obsequi als nostres lectors, podreu contemplar aquestes quadres amb tota la seva puresa de color a la nostra portada al llarg de set números durant l'any. Esperam que sia del vostre gust.

SANT ANTONI ABAT

Pels artanencs és aquest home, a més d'una figura prominent i un sant, el segon patró del poble.

Neix Antoni l'any 251 en la vila de Coma, Egipte. Fill de Beabex, de la nissaga d'antics patricis, nobles i religiosos, i d'Eguita nascuda en la ciutat de Gènova, Itàlia, filla dels comtes Vintiglienses. La dita Eguita fou presa en la platja, mentre se divertia, per corsaris egipcis i venuda com esclava a una senyora que també habitava a Coma. Se conegueren amb En Beabex i se casaren.

Educà a la llar d'una família de costums sanes i austeres, no coneix els jocs infantils i practica els deures escolars en la pròpia casa. Es diu d'ell que s'hauria quedat sense menjar si abans els seus pares no se li haguessen ofert. També pareix que solament parlava i escrivia la llengua copta.

Més o menys quan Antoni contava 19 anys quedà orfe de pares, quedant al seu ampar i consciència, una germaneta molt tendra d'edat i tota la hisenda que era molta i d'alt preu.

"Si vols ésser perfecte, vés i vèn el que tens i doneu als po-

bres, i tindràs un gran tresor al cel, vine després i seguim". Aquestes foren les paraules que encoratjaren al futur Abat a fer son primer recés. Això succeïa mitjançant l'any 270. Tot seguit començaren les temptacions. En elles, li recordava el diable la senyorial casa enrevoltada de jardí, les 300 aruras de fèrtil terra, les comoditats, joies i diners de què disposava si abandonava el noviciat. Mes el jove sant, amb sacrificis i oració anava vençant les pèrfides ofertes. Vendrien encara més hostilitats de la banda de Satanàs, les quals combatia l'eremita amb les armes de l'austeritat i la penitència.

L'any 286, quan l'entusiasta monjo en comptava 35 d'edat, es retirà fent vida de presoner i lluitant contra la insistència diabòlica, durant l'espai d'uns quants mesos, dins d'un sepulcre dormint en la capella funerària, prop del secular mort embenat i ungit d'ungüents aromàtics.

Antoni, després de la victòria sobre la vida sepulcral, volia encara perfeccionar-se més l'esperit, per lo que emprèn completament sol i per via-

rany inexpolorats, la vida en la muntanya, ensenyant així als ermitans les immensitats del desert. El puig Pispir era el punt fixat per l'esforçat anacoreta des de la qual altura podia contemplar les aigües del Nil, i quedant allunyat de la ciutat de Coma per uns 40 kms.

Quan hagueren passat 20 anys de soledat en la que Antoni forjava la seva santedat, als 55 del seu naixement, es dedicà a la fundació d'ermites. L'any 306 creà el primer monestir. El de "Sant Antoni", que seria el Castell del Pispir, per lo que també fou el primer Abat. En poc temps la muntanya quedà sembrada de petites cel·les que, qual flors antonianes, arribaren per l'alt de la serra fins al puig Colzum, i tan gran arribà a ser aquell jardí que fou anomenat Ciutat Celestial. Mes aquell oasi de pau, als 5 anys es veuria torbat per la persecució decretada per Diocleciana i continuada per Galerio i Maximin Daza. El sant davant tanta sang i turments, cercant la palma del martiri, baixà pel Nil a Alexandria a on en presència del Tribú confessà la seva fe i exhortà i encoratjà

als cristians per anar al suplici. Però aquell guardó no havia de ser per ell. Déu li reservava sort distinta. Una vegada acabada la persecució Antoni torna a l'ermita del Pispir.

Aquest sant conegut pel seu alegre semblant i ses inacabables penitències, aconseguí que filòsofs els visitin al desert i que els emperadors li escriguin cartes.

Dia 17 de gener de l'any 356, havent ja complert els 105 de vida, en la muntanya del Colzum, enrevoltat d'àngels i deixebles, el nostre copatró, l'amic dels pagesos i protector de les guardes, amb immensa alegria entregà l'ànima a Déu.

Durant 174 anys el puig Colzum guardà soterrades les despulles del sant Abat. Després, el 635 foren traslladades a una església d'Alexandria, i en el 980 les passaren a la ciutat francesa de Vienne. Segurament mos ve d'aquí la cançó que cantam els artanencs quan celebrem la seva festa:

Sant Antoni de Viana
dia desset de gener,
qui beu primer o darrer
sempre beu de bona gana.

editorial

SANT ANTONI:
FESTA NOSTRA

Vos haureu donat compte que la portada del programa de les festes de Sant Antoni té enguany un caire més infantil. L'Obreria ha decidit encarregar dita portada cada any a un col·legi diferent del nostre poble. Enguany li ha tocat al Col·legi de Sant Salvador. Entre els dibuixos presentats en destacaven dos. Però no podien sortir els dos. És per això que vos oferim aquí el segon, del que n'és autor Cam Guillem de 7e curs EGB.

Sens dubte a aquest dibuix li manca un dels protagonistes de la festa: el dimoni.

Sant Antoni, dimonis, foguerons, coques... tot ens convida a fer festa: la festa dels artanencs, allà on hi vessam la nostra expressivitat, característica pròpia d'aquest poble. Els artanencs estan orgullosos d'estimar aquesta festa i prova d'això és que tots hi participam amb entusiasme -i ja una setmana abans fins a fer-nos el cuc de l'orella malalt pels altaveus de la Sala. No deixem mai que el consumisme o la comercialització la mos tudin o la fassin malbé.

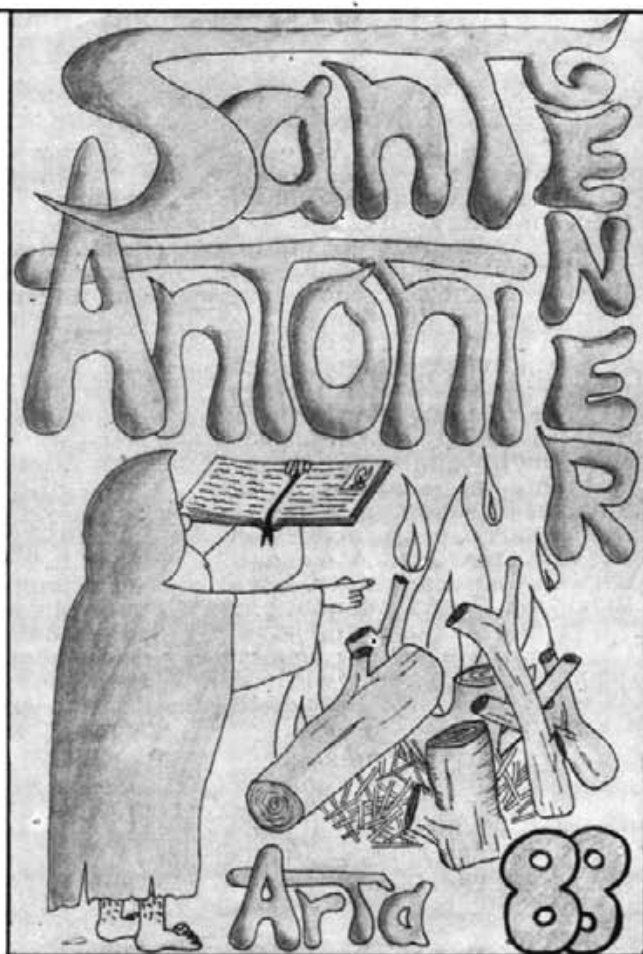
Sembla que el Sant del dibuix ens assenyalava el foc purificador convidant-nos a tirar-hi tot allò que no ens deixa ésser poble.

Ben cert que la nit dels foguerons és una barreja de festa, d'acollida i d'expressivitat.

Ben cert que la Diada del Sant és una explosió de festa que es manifesta en l'enginy i la manya dels qui fan les carrosses i en la massiva afluència de gent d'aquí i de més enllà.

Que la lluita entre el bé i el mal que poden significar les envestides dels dimonis i les corresponents creus del Sant, acabin sempre així com cal, o sia, amb el dimoni per terra. I així d'aquest dimoni vençut per la creu i de la cendra dels foguerons en neixi un nou poble: aquell que estima i viu la seva història encarant amb alegria el futur.

Bon Sant Antoni i molts d'anys!

BELLPUIG
GRUP DE LA PRENSA DE LA TRANSFORMACIÓ DE L'ARTÀ

REVISTA QUINZENAL
Nº 63 V EPOCA 16 GEN. 1988

REDACCIÓ
I ADMINISTRACIÓ:

C. Rafel Blanes, 10, 1ª ARTA

Dipòsit legal: P.M. 57-1969.

IMPRIMEIX:

Gràfiques Llevant
Carrer Ciutat, 55. ARTA.

CONSELL DE REDACCIÓ: R. Umbert, C. Obrador, G. Bisquerra, B. Lliteras, J. Mayol, S. Massanet, A. Esteva, M. Santandreu, J.Mª Massanet, E. Piris, Mª Gelabert, J.L. Martín.

COL·LABORADORS: A. Genovart, J. Mayol, G. Bisquerra, C. Obrador, R. Umbert, P. Ginard, C. Casellas, M. Tous, M. Mestre G., P. Vaquer.

FOTOGRAFIA I DIBUIXOS: A. Torres, G. Bisquerra, M. Mestre, C. Casellas, R. Umbert.

ADMINISTRACIÓ: G. Bisquerra, A. Esteva, T. Esteva, C. Guerrero.

notícies

CORALS INFANTILS

El dia de Nadal a les 7 del capvespre les dues corals infantils del nostre poble, filles petites de l'Orfeó Artanenc, actuaren en públic per primera vegada al Santuari de Sant Salvador després de més d'un any d'assajar una hora cada dissabte. La coral dels més petits està formada per 40 nins i nines de 3 a 6 anys. Cantaren 4 nades davant un nombrosíssim públic que envaï materialment el santuari i la claustra. I sabem que molts es quedaren sense poder-los escoltar per manca d'espai. S'haurà de pensar en un altre local amb més cabuda per a properes intervencions. Cal dir que a aquest primer grup el dirigeixen Na Magdalena Palou i Na Margalida Casellas.

La coral dels més grans, formada per uns 50 nins i nines de 3er fins a 8e EGB, també actuà cantant 5 nades. Fou dirigit per Na Maria Antònia Serra i també ho feren de lo millor.

Des d'aquestes planes valoram l'esforç i la feina feta per les persones que han fet possible aquesta realitat i els encoratjam a seguir treballant, ja que un poble que canta és un poble que viu.

BETLEM VIVENT

Com ja és tradicional de cada any, l'agrupació "Artà balla i canta" escenificà el Betlem a la muntanyeta de Sant Salvador. A més de totes les persones majors que intervenen en la preparació, muntatge i adaptació de l'entorn, participaren en l'escenificació uns 20 allots i al·lotes. Aquesta tingué lloc el dia Nadal a les 6'30 del capvespre davant un nombrós públic. Una nota curiosa d'aquest any és que el nin Jesús va plorar abans de néixer amb el conseqüent nerviosisme de Maria i Josep. Qüestió de la tècnica. Enhorabona!

NOVA AMPLIACIÓ

Abans de les festes de Nadal, s'obrí al soterrani del Bar El Dorado una nova sala-complement, on s'han instal·lat dues màquines recreatives de tipus A, i 4 billars americans.

Enhorabona a en "Tòfol i en Bartolo".

DE VACANCES

Bàrbara Pastor Cursach, Germana de la Caritat i artanenca que desenvolupa la seva labor a Piura (Perú), està passant uns mesos de vacances al nostre poble amb la seva família. A finals d'aquest mes de gener tornarà altra volta al barri de San Martín de Piura on, juntament amb altres germanes, duen a terme una bona feina tant a nivell pastoral com assistencial i humà.

"ESCLAFITS I CASTANYETES" A CANÀRIES

Els components de l'agrupació local "Esclafits i Castanyetes" han visitat les illes "afortunades" de Canàries dins el seu programa d'intercanvis culturals entre agrupacions folklòriques.

Així, des dia 1 de gener fins dia 9, han tingut l'ocasió de ballar conjuntament amb les millors agrupacions d'allà, éssent molt ben acollits i molt aplaudits. També han tingut l'oportunitat de visitar les bel·leses naturals il·lenques.

Com ens deia la responsable, Maria Amorós, "pels allots és una experiència inoblidable que els enriqueix molt". Així també ho creim nosaltres, i que no sigui la darrera. Enhorabona!

CANVI DE REGENTS

El passat dia 20 de desembre i després d'uns dies de restar tancat el local, varen inaugurar la Cafeteria Almodaina en Ramon Cámara Torres i la seva dona N'Antònia Solano.

A més de servir gelats i pastissos com es feia abans, també es seveixen berenars i variats a preus molt assequibles.

Vagi la nostra enhorabona als nous regents de dit local.

FULL ESPECIAL AL "BALEARES"

Com ja és habitual dels dimarts, el diari "Baleares" va treure dimarts passat un full especial damunt el poble d'Artà. En ell, a més de moltes fotografies antigues i modernes del poble, es fa un repàs a l'economia del poble, a les principals institucions, esmentant també una sèrie de notes curioses que deixen entreveure el saber del nostre col·laborador Pere Ginard.

CONCERT

El dia 26 de desembre al convent dels Pares Franciscans tingué lloc un concert per l'orquestra de joves del Conservatori de Palma, dirigida per Carles Ponseti, i amb la participació d'en Josep F. Palou.

El temple es va omplir de gent la qual va aplaudir llargament totes les actuacions, especialment en la que va actuar en Pep Palou amb la flauta.

Enhorabona, idò, a tots els participants i també als organitzadors d'aquest acte.

ARTA BALLA I CANTA IMPRIMEIX UN DISC

Els músics i cantaires de l'agrupació "Artà balla i canta" acaben de gravar un disc, fet insòlit i únic de moment al nostre poble. Durant 6 dissabtes i amb un horari de gairebé 12 hores de feina, han anat gravant les 16 cançons que compondran aquest "long play" que, segons ens han informat, sortirà devers el mes de març. L'agrupació ha volgut que el disc tingués una caire artanenc. Es per això que han gravat, a més de les cançons de ball, les de Sant Antoni de gener i de juny i la ximbomba. Esperam amb il·lusió aquest disc que serà sens dubte una fita més dins el caminar cultural del nostre poble.

CLUB 3ª EDAD

Para mejor conocimiento de todos los socios y simpatizantes de nuestro Club, hacemos una aclaración sobre un malentendido en la forma que anunciábamos en el pasado número 62 de "Bellpuig", sobre la financiación de la fiesta "Aniversario" del pasado día 20 de diciembre.

Patrocinó dicha fiesta La Caixa y Sa Nostra, juntamente con las arcas de nuestro Club. Rogamos disculpen nuestra errata en el pasado anuncio.

Aprovechamos para agradecer a todos los que colaboraron en la fiesta, y en especial a los asistentes a la misa en sufragio de nuestros amigos fallecidos durante 1987.

La Junta Gestora

de la colònia

A. Genovart

FESTES ANIMADES

Un bon ambient ha regnat durant les passades festes. Un any més, els principals carrers del nostre poble han estat engalanats amb llums extraordinaris, la qual cosa ha contribuït a donar un to festiu durant aquests dies entranyables del Nadal. Les matines molt concorregudes; la decoració de l'Església, alabada per tothom; la xocolatada feta pels de la Tercera Edat després de l'acte religiós en el centre cultural, fou un èxit total; gran animació hi hagué també la Nit de Reis, que en aquesta ocasió, després de molts d'anys, pogueren venir per la mar, resultant un acte certament vistós i festiu. La distribució de les juguetes, com sempre, entre crits de sorpresa i alegria.

MILLORA

Fa pocs dies foren arreglats els desperfectes que els temporals han anat causant al bocí de carretera entre Sa Cova d'es Coloms i Ca'n Català. S'ha fet una mica de mur de contenció que, a la vegada que dóna més seguretat, ha contribuït a eixamplar un poc la carretera. Sempre són d'agrair aquestes millores que, com podeu veure, no ens passen desapercebudes.

INICIADES LES OBRES DEL LLOC DE LA CREU ROJA

També fa pocs dies s'han iniciat les obres de la caseta de la Creu Roja, unes obres que eren del tot necessàries per donar els primers auxilis als que ho requereixen. Fins ara, aquesta atenció s'havia de prestar a la mateixa platja, farmaciola amb ma, d'una manera antiestètica i tercermundista. A la fi, tindrem un local digne per donar els primers serveis. Encara que tard, enhorabona!

ARA, SANT ANTONI

El proper cap de setmana, els dies 23 i 24 celebrarem a la Colònia les festes de Sant Antoni Abad. Com és ja costum, el dissabte, vigília de la festa, a les 19'30, després de la missa, hi haurà encesa de foguerons i el recorregut habitual amb la música i els dimonis; una vegada acabada la volta, l'Obreria convida a menjar pa amb llonganissa i butifaró a la plaça de l'Església.

A l'endemà a les 12 aproximadament hi haurà ofici solemne en el que predicarà Mn. Josep Garau Trias, Vicari de Sa Pobla. Seguidament es faran les tradicionals Beneides amb l'itinerari de costum.

COMPETICIONS DE DARDS I PING-PONG

Organitzat pel Centre Cultural, tingueren lloc les passades festes dos campionats, de dards i ping-pong respectivament. Al primer, per a persones adultes hi prengueren part 34 participants, tant homes com dones. El campió fou precisament una femina, Na Margalida Munar, seguida per Guillem Martí Ferrer i per Alfonso Higuero. Tots tres reberen els seus trofeus el dissabte dels Reis.

Ben animat va resultar també el torneig de ping-pong per a joves. Vet-aquí els guanyadors:

Categoria masculina:

Joan Martí Munar
Miquel Martí Munar
Guillem Martí Ferrer.

Categoria femenina:

Carolina Gili Gonzalez
Teresa Planisi Adrover

El president del Centre Cultural, Pedro Garau els feu entrega dels respectius trofeus.

necrològica

PARE MÒJER

Dia 21 de desembre de 1987 va morir en el Convent de Sant Antoni de Pàdua del nostre poble, als 96 anys d'edat, 75 de vida religiosa i 71 de sacerdot, Fr. Antoni Mòjer Jaume T.O.R., el religiós més vell de l'Orde.

El P. Mòjer va néixer a Lluçmajor dia 26 de març de 1891. Va vestir l'hàbit de l'Orde a Artà el 29 de juny de 1911 i també a Artà va emetre els seus primers vots dia 8 de setembre de 1912. Va professar solemnement al Santuari de Cura dia 9 de setembre de 1915 i fou ordenat sacerdot a Lleida pel Bisbe Miralles dia 25 d'abril de 1916. Tenia el títol de Mestre de Primera Ensenyança i durant 20 anys va exercir aquesta professió docent en els col·legis de Lluçmajor, Palma, Inca i Artà. Fou un gran predicador recorrent molts de pobles de l'illa en l'exercici del ministeri de la Paraula. També treballà amb esforç en l'atenció als Terciàries Franciscans. De l'any 34 al 37 i del 37 al 40 fou Prior del Santuari de Cura. De l'any 52 al 61 va residir en el Convent de Ntra. Sra. dels Dolors de Quintanar de la Orden (Toledo) com a superior. Després d'un breu pas per Madrid i Cura, l'any 1967 fou destinat al convent d'Artà on ha residit fins el dia de la seva mort.

El 27 de març de 1983 a iniciativa dels Terciàries Franciscans d'Artà, se li va retre un homenatge amb motiu de complir els 92 anys.

Després d'un llarg temps d'anar-se envellint i esperant amb vertadera serenitat el moment definitiu, va morir el 21 de desembre de 1987. Que el seu bon exemple resti sempre en el record de tots els artanencs. Descansi en pau.

LA LLENGUA

ENQUESTA

PRESENTACIÓ

El passat mes de novembre la revista local de Sant Llorenç des Cardassar "Flor de Card" publicava en les seves pàgines un detallat estudi sobre la situació actual de l'esmentada vila en quan a la valoració de l'ús i utilització que es fa del català en el que a la població llorencina es refereix.

Aquest estudi venia a rel d'una enquesta que encarregà el Consell Insular de Mallorca a la Universitat de les Illes Balears per tal d'actualitzar quin era el grau de desenvolupament del Programa de Normalització Lingüística, més concretament, l'aprovat per l'Ajuntament de Sant Llorenç la passada legislatura.

La iniciativa d'un grup de persones interessades en el tema ha duit com a conseqüència la realització d'aquest mateix estudi a la nostra vila. BELLPUIG, volent-hi col·laborar, publicarà en etapes successives (a causa de la seva amplitud) els corresponents resultats i les conclusions que se n'hauran extret posteriorment.

Per tal d'abastar tot l'aspecte artanenc sobre aquesta qüestió, l'estudi està dividit en tres parts ben diferenciades. Primerament, la part que inclouria l'enquesta que s'ha passada pel poble amb els seus respectius resultats i conseqüències. En segon lloc, la part que comprovaria el tractament lingüístic que donen la totalitat d'establiments públics de la nostra vila. I per acabar, la part que esbrinaria l'evolució i situació actual de cadascuna de les institucions i associacions artanenques respecte al català i el seu ús. Naturalment, les conclusions que es treuran de cada una de les parts de l'enquesta són les que hem sabut veure els qui l'hem analitzada després de passar-la, i, es clar, no tenen per que ésser les úniques ni les més destacables. Cadascu pot donar més importància a uns aspectes o a altres. De totes formes, es tracta d'una feina oberta a tothom que en vulgui ésser o la vulgui utilitzar, i que pot servir de referència a tot aquell que en vulgui fer ús.

NOTA PRELIMINAR A L'ENQUESTA

Mitjançant un programa d'ordinador on s'escollien 400 persones majors d'edat de forma aleatòria, tenint en compte edats i sexes, s'obtenia una representació prou fiable de la nostra població (amb un marge d'error no superior al 8%). D'aquestes 400 persones, més de la meitat no varen poder ésser localitzades i 21 no volgueren contestar-la. Així doncs, resten 139 persones, les quals ens han servit de base per a l'estudi. A més, s'ha de tenir en compte que no s'ha fet cap verificació de les respostes i que, degut a les hores en que l'enquesta es va passar, és previsible que les persones que no pertanyen al sistema productiu opinen en un percentatge més elevat que les que sí hi pertanyen. Així i tot, però, no creim que tals apreciacions distorsionin l'enquesta fins al punt de no fer-la fiable, ni molt menys.

COMENTARIS DE LES GRÀFIQUES de les 7 primeres preguntes.

1. Crida l'atenció aquest 14'38 % d'analfabets, segurament constituït per gent d'edat avançada. Sembla baix el percentatge quant a estudis universitaris complets, encara que es relaciona amb el % del Batxiller Superior. Per contra, aquest no es relaciona amb el 21'59 % que tenen el Graduat Escolar, a pesar de l'avantatge que suposa tenir l'Institut a la vila.

2. Els resultats parlen per sí mateixos. La balança s'inclina cap a la gent major, la qual cosa és normal considerant la mitjana d'edat que té el poble. L'enquesta ha lograt més amb aquest tipus de gent que no amb la d'altres grups.

3. Pel que fa a l'atur, i tenint en compte

el temps en què ens trobam, es relativament baix. Els treballadors són, en la seva majoria, assalariats, encara que el percentatge d'autònoms és bastant alt. El resultat pel que fa als empresaris fa pensar en un predomini de petites i mitjanes empreses. A la vista d'això, els resultats demostren que una tercera part de la població treballa per mantenir les dues restants. El punt que afecta als jubilats ve a confirmar la pregunta nº 2; la tendència de la població del nostre poble cap a l'envelliment és manifesta.

4. La nostra llengua és entesa per la quasi totalitat de la població, el que demostra una integració positiva pel que fa als mallorquins, ja que és tan sols un 1'5 % el que no l'entén i un 2'8 % el que no el parla. Això,

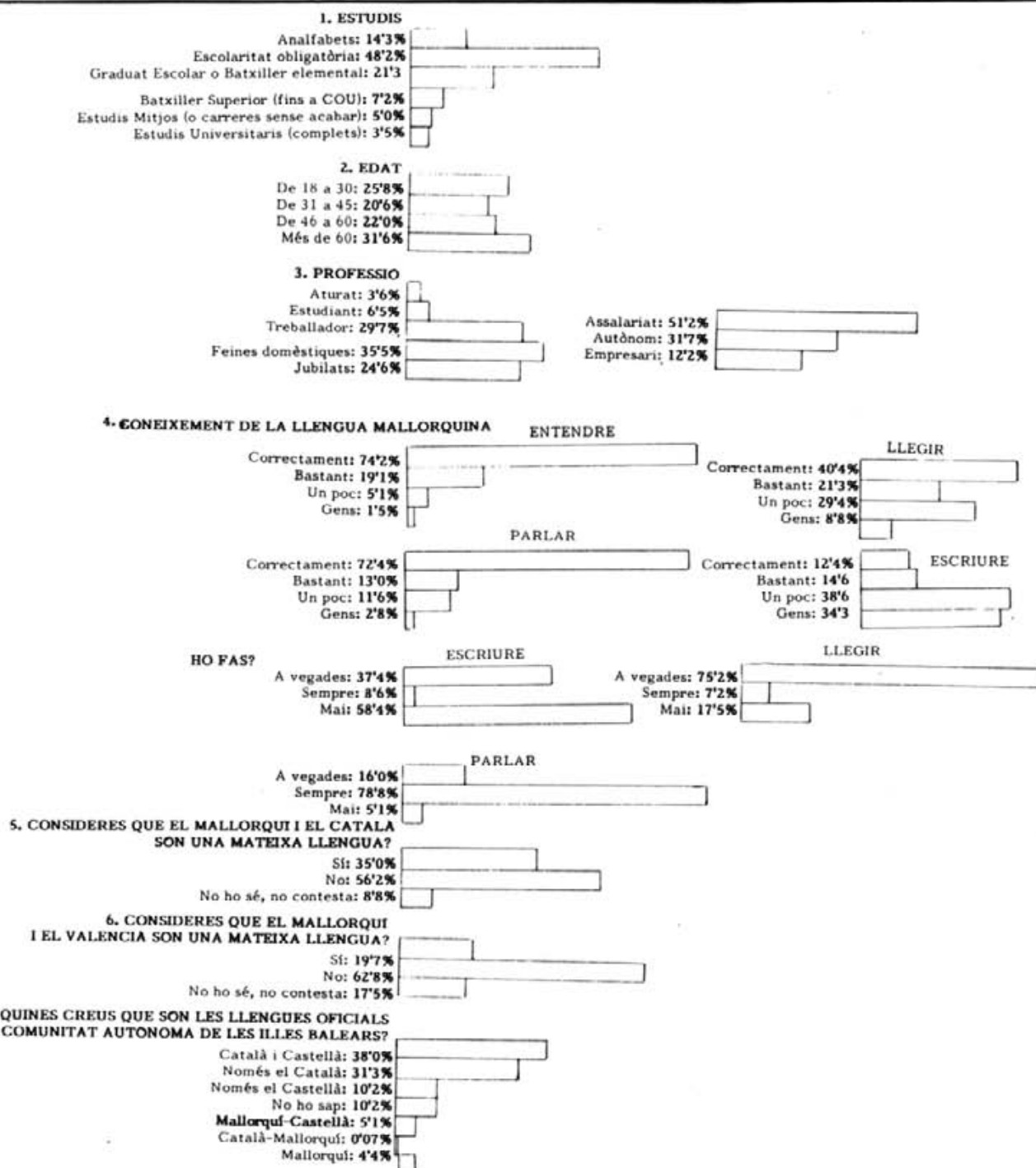
CATALANA AL NOSTRE POBLE (I)

però, contrasta amb que sols 2/3 parts llegeixen normalment en la nostra llengua, més de 3/4 parts no la utilitzen a l'hora d'escriure, a pesar d'haver-hi un quasi 90 % que l'entén i un 85 % que el parla, el que demostra un cert temor a l'hora d'usar el català.

5 i 6.- La confusió és palesa. Es demostra una manca d'informació preocupant sobre el tema. Sols una tercera part considera el mallorquí i el català com una mateixa llengua. No parlem del valencià, on més de dues terceres parts no li consideren. El 17 % que no s'arrisca a opinar reconeixent la seva ig-

norància no deixa d'ésser positiu. Aquesta confusió i ignorància tal vegada pot ésser deguda a una mala campanya informativa i divulgadora per part de les institucions.

7.- Quant a la coneixença de la legislació, segueix la manca d'informació sobre les llengües oficials de la nostra Comunitat. Els qui realment ho saben no arriben a la meitat. De la resta, és curiós el fet que es donin altres "alternatives", algunes d'elles disbaratades que agreugen més la situació. Les institucions responsables hi tenen molt a dir, **sens dubte**.

programa de festes

SANT ANTONI / 88

DISSABTE, 16 DE GENER

A les 9 h.:

Tradicional capta pel poble, amb acompanyament de la Música, Dimonis i de l'agrupació "Artà balla i canta".

A les 19 h.:

Sortida de ca l'Obrer per assistir a la Celebració a la capella de Sant Antoni. L'acompanyada a aquest acte serà il·luminada amb bengales i amenitzada per la Música i els Dimonis.

A les 19'30 h.:

Encesa de tots els foguerons. Es recomana, per favor i per la festa, **no amollar coets ni bombetes durant aquests dies.**

DIUMENGE, 17 DE GENER

A les 9'30 h.:

Començament de la cavalcada.

A les 10'45 h.:

Aplegament an es Coll de n'Abrines i sortida de l'Acompanyada per anar an es beneir.

Se seguirà el següent itinerari: C/Major, Placeta d'Es Marxando, Angol, Plaça de S'Aigua, Sanxo de La Jordana, Pou Nou, Sa Clota, Grec i Rafel Blanes.

A les 12 h.:

Al temple parroquial, Ofici Solemne celebrat per Mn. Llorenç Tous, Canonge de la Seu.

L'agrupació "Esclafits i Castanyetes" ballarà "S'Oferta".

A les 12'45 h.:

Refresc ofert per l'Obreria a sa casa d'es trui que enguany serà a ca l'Obrer Jaume Gil, on es cantarà S'Argument compost pel glosador Antoni Ginard Cantó, àlies Butler.

A les 20'15:

Ball obert a la Plaça del Conquistador, organitzat per "Artà balla i canta". Obriran la ballada popular els nostres Dimonis.

AJUNTAMENT D'ARTÀ

BAN

L'ajuntament d'Artà fa a saber:

* Que queda prohibit tirar bombetes, coets o qualsevol classe d'explosius durant les festes de Sant Antoni, o sia els dies 16 i 17 a Artà i els dies 23 i 24 a la Colònia de Sant Pere.

* Que la policia municipal i altres agents de l'Autoritat tenen instruccions estrictes de denunciar qualsevol infracció a aquesta disposició.

Artà, gener de 1988.
Per ordre de Don Miquel Pastor i Tous, Batle-President de l'Ajuntament de la Vila d'Artà.

ecos
ecos

DICIEMBRE

NACIMIENTOS

Día 27 noviembre.- **María del Mar Danús Jaume**. Hija de Jaime y de Francisca María. C/ R. Blanes, 35.

Día 18 de diciembre.- **Jesús Ginard Fuster**. Hijo de Jaime y de Magdalena. C/ Gran Via, 29.

Día 18.- **María Mercedes Brunet Llaneras**. Hija de Juan y de María Antonia. C/ Amadeo, 3.

MATRIMONIOS

Día 5 de diciembre.- **Antonio Perrelló Prohens** con **Antonia Ginard Carrió**. C/ Inmaculada, 18. Son Servera.

Día 8.- **Antonio Alzamora Carrió** con **Antonia Llaneras Roca**. C/ Sorteta, 52.

Día 12.- **Bartolomé Terrón Barceló** con **Margarita Gelabert Vicens**. C/ Botovant, 11.

Día 12.- **Servando Ramírez Ruiz** con **María Isabel Torres Fries**. C/ Sombra, 3.

Día 19.- **Salvador Galmés Galmés** con **María Magdalena Medina Alzamora**. C/ Cristóbal Colon s/n. Cala Millor.

Día 19.- **Gabriel Jaime Torres Melpesa** con **Bárbara Torres Miralles**. Edificio Sa Serreta. 1er Bloque A de Cala Ratjada.

Día 20.- **José Alzamora Torres** con **Rosario Garau Melpesa**. C/ Joan Moll, Bloque 9, nº 16 de Cala Rajada.

DEFUNCIONES

Día 3 de diciembre.- **Bartolomé Tous Garau**. C/ Crema, 8. 63 años. a) Melindro.

Día 8.- **Sebastián Escanellas Ginard**. C/ Ramón Llull, 15. 48 años. a) Muliné.

Día 10.- **María Tous Pallicer**. C/ Santa Margarita, 32. 81 años. a) de Ca'n Quidet.

Día 13.- **Antonia Esteva Cur-sach**. C/ Jaime III, 16. 70 años. a) Esquerrinches.

Día 19.- **Isabel Cruz Sanchez**. C/ José Sancho, 26. 86 años.

Día 20.- **Rafael Genovard Ramis**. C/ Pou Nou, 19. 80 años. a) Candil.

Día 21.- **P. Antonio Mójor Jaume**. Convento PP. Franciscanos. 98 años.

Día 29.- **Gabriela Tous Gelabert**. C/ Margarita Esplugas. 24. 77 años. a) Pineta.

MOVIMIENTO NATURAL
DEL AÑO 1987

Inscripciones de

NACIMIENTO	51
MATRIMONIO	37
DEFUNCION	62

col.laboració

LA FESTA DE SANT ANTONI

Comentari sobre l'Argument

Cada any per aquestes saons, quan ja s'odoren les coques amb tallades típiques de la diada de St. Antoni, acomplint els desitjos de l'equip de redacció, volem preparar un article que gira entorn del sant del porquet per contribuir a honorar-lo. Són molts els fets rellevants que qualifiquen i singularitzen la festa. Un dels més sobresortints pel seu contingut socio-cultural i històric és l'Argument. Com que ja n'hem parlat en altres ocasions, ara ens limitarem a eixemplar el cabal de coneixements, potser, pecant i tot de repetitius perquè els nostres joves estudiants s'adonin de la seva transcendència i apreïin com pertoca aquestes modestes plaugetes que es publiquen amb motiu de la festa, com igualment apreïin els glosadors artanencs, aquests esforçats poetes locals, pagesos de soca-rel, de poca lletra però imaginatius, que, gairebé sense proposar-s'ho han immortalitzat els fets que componen la nostra petita història de cada dia, el cronicó de la vila. Actualment, com assenyalava l'amo en Francesc Femenías, més que escoltar-lo el llegeixen. És natural i comprensible; han canviat els sistemes de comunicació. Fins al 1922 no es publicà el primer imprès, signat per Joan Ferrer "Vermell". Des que se seguí el costum implantat per en Sebastià de sa Real, se n'han succeït molts. En algunes èpoques, han estat a punt de desaparèixer per retornar amb més força si cal. De cap manera poden morir perquè subsistien dins el subconscient dels nostres vellats que l'apreciaven de bondeveres. En general, foren presentats talment com els dictava l'autor, amb faltes d'ortografia. El Pare Ginard Bauçà, adesiara, donava quatre orientacions i els ho endreçava una mica sense malmenar la molsa per no llevar-los la gràcia de l'espontaneïtat.

Un dels argumentaires més prolífics fou mestre Francesc Femenías "Paies" o "Gurries", que d'ençà del 1946 n'arribà a editar 24. Tal vegada el més primerenc -i que "encara bella" com se sol dir- ha estat en Toni Ginard "Butler" que ençà a la tasca el 1948, cumplits els 16 anys. Dos abans, va estar a punt d'estrenar-se amb motiu d'un seriós intent de reanimar l'alacaiguda festa, però no hi prengué part. Se n'escrigueren tres aquest any: el de Dona Maria Esteve de Vicens, el de l'amo en Joan Ferrer i el d'en Francesc Femenías, que varen ésser publicats en un mateix volum.

A més de la consabuda informació agrària i meteorològica relaten els fets més assenyalats durant l'any transcorregut: mencionen la venguda a Artà dels bisbes de Vic i Tàrragona per assistir a una concentració d'homages d'Acció Catòlica; la tràgica mort del jove Bernat Pinzell (germà d'en Miquel) eixafat per les rodes d'un camió mentre es traslladava a Capdepera; la condonació de les multes imposades per la "Junta d'Abastos" a la farinera de la Central, on hi estava implicat mig poble i amb multes que pujaven de 1.000 a 3.000 pts. de les de llavors. Conta l'explosió ocorreguda al taller de bicicletes de cas Gallet. El nomenament d'un nou batle (En Joan Sopa?), etc.

Colau Cassellas

Segons ens manifesta en Joan Bujosa, se'n solien tirar un milenar. Les despeses corrien a càrreg del mateix glosador però des de fa algun temps, reben una subvenció de l'Ajuntament. L'Obreria no hi té res a veure.

En general reproduïen a la portada la imatge del sant acompanyat del porquet, tret d'una minoria escassa. Record el que sortí el 1927, imprès a la impremta San José de Ciutat, d'un tal López, que havia estat mosset de Don Andreu Ferrer quan editava el "Llevant". Aquest hi col·locà una imatge de la Mare de Déu, que en veritat, ben poc hi té a veure. No devia disposar de cap altre motiu per il·lustrar-lo. Tornant al de l'any 1946 esmentat, presenta una vista general del poble, amb la particularitat, com anotàvem, d'oferir els tres Arguments en una sola plaugeta, i per cert, d'estils ben diferenciats. El de Dona Maria, que obtingué el premi que s'oferia al millor, està redactat en un estil literari barroquí, sense seguir la lírica habitual acostumada, com ella mateixa deixa anotat: "Tu voldries, tu voldries / una festa permanent; / i jo voldria que el vent / mos portàs felices dies. / Perdonau si l'Argument / s'extén en filosofies".

El de l'amo en Joan s'amotlla a la vella usança, abusa de la rima fàcil de mots verbals acabats en agut, amb ús d'elements repetitius que suren dins un fons de moralina. La rima d'en Femenías és més rica i desimbolta. S'adapta als cànons clàssics i es el més extens. Al meu compte també el més representatiu.

Dispòs de l'Argument que se va publicar l'any 1921, obra de l'amo en Joan Sansó "Géneca", on es narra l'arribada del tren al poble, feta transcendental per al desenvolupament de la nostra vila. Com una mostra més de la importància històrica dels Arguments, en reproduiré un fragment:

"Amb so tren comparagué
un sens fi de personal;
recordareu cada qual
que el Bisbe i tot vengué;
es Governadó també
i es Capitá General".

(passa a plana 10)

passat festes**REIS - 88**Grup de Joves
amics del allot

Aquest any les activitats començaren el dia 28 de desembre a les 15'30 h. a la plaça del mercat amb els infants de Pre-escolar fins als de 5e EGB. Foren dues hores molt divertides ja que ells varen poder fer tota casta de figures amb fang. Uns realitzaren motius nadalencs; altres modelaren un regal pels seus pares. Al final, s'endugueren a casa seya el que ells havien creat. Els més majors (6e fins a 8e EGB) es reuniren a les 18 h. a Na Batlessa. Allà discutiren el programa de ràdio que l'endemà havien de fer. Pensaren un personatge per entrevistar, inventaren un conte, etc. Al mateix temps, anaven pensant el vestit que durien el dia de la cavalcada dels Reis.

L'endemà, dia 29, les activitats dels petits a la plaça nova foren plenes d'alegria. Es feren estels de tota mida i colors. Una vegada construïts, els nins corregueren per la plaça intentant ferlos volar. Uns prengueren el vol i altres, paciència, no massa.

Els grans foren a la ràdio i emeteren el programa preparat. Evidentment, el personatge entrevistat fou "Sabrina" i ja es pot imaginar el que se li va demanar. Després s'incorporà el conte i la música que ells havien triat.

El tercer dia, dimecres 30, el municipal arribà a la plaça amb la sirena en marxa. Tots quedàrem de pedra quan, del cotxe, va treure una carta per tots els nins de SSMM el Reis d'Orient. Llegírem la carta amb molta d'il·lusió i l'alegria fou major quan sabérem que l'endemà arribaria un patge per recollir les cartes. Aleshores, els nins varen escriure les seves cartes als Reis Mags i pintaren el que volien d'ells.

Els grans seguien preparant la cavalcada i les activitats del dia següent.

El dijous, dia 31, fou un dia bastant mogut. El patge anunciat no arribava i a qualcú s'havien de donar les cartes perquè arribassin als Reis. Així, es decidí anar a cercarlo i la trobada fou difícil i llarga. Es va recórrer el poble havent d'aguantar bubotes, ploguda de farina, etc. A la fi, fou descobert a la Clota i allà la festa fou enorme.

El grup dels majors col·laborà en el recorregut, preparant sorpreses.

Els dies següents descansàrem després de la caminata i feina de dies abans.

Ens tornàrem a veure el dilluns 4 de gener. L'encontre fou al pati de Na Batlessa. Se decorà de paperins i es preparà un gran fi de festa. Del refresc, en dos segons, no en quedà res.

Ens acomiadàrem fins l'any que ve, però vàrem quedar que tots aniríem a l'arribada de les Majestats.

Aleshores, ja només faltava esperar una nit perquè els somnis que havíem imaginat es convertissin en una realitat. El 5 de gener entraren en el poble d'Artà amb unes grans carrosses, Gaspar, Melsion i Baltasar amb els seus patges i amb un caramull de regals. Feren una volta pel poble fins a arribar a l'Ajuntament on el batle els donà la benvinguda i els entregà una clau mestre perquè obrissin qualsevol casa d'Artà. Les Majestats agrairen aquest gest i en conseqüència li entregaren, en representació de tot el poble, un colom blanc en senyal de pau i llibertat.

Però la festa encara no havia acabat. Proseguí a cada casa que havia sol·licitat que els regals i les joguines fossin entregades

personalment per les Majestats.

Així, doncs, només queda donar les gràcies a les persones que han col·laborat: patrocini i subvenció de l'Ajuntament, material prestat pel Convent i la Parròquia i, com no, a aquells que, per una cosa o l'altre, han posat el seu gra d'arena.

millor

Telex 69565 VGOR E

G.A.T. 820

Calle Binicanello, 12 ☎ 585515/52 CALA MILLOR
Carretera Cala Agulla, 19 ☎ 564017 CALA RATJADA

FIN DE SEMANA EN MADRID: 13.500
Salida sábado 07.00 hrs. y regreso domingo noche. Incluye avión más hotel xxxx.

FIN DE SEMANA EN LONDRES: ... 25.600
Incluye avión más 3 noches en hotel clase turista.

TUNEZ: desde 32.500
Ud. paga media pensión y nosotros le regalamos pensión completa.

MINI TOUR POR MARRUECOS Y COSTA DEL SOL: 49.900

CARNAVALES DE RIO DE JANEIRO: 157.600
Salida el 09 feb. 10 días.

Incluye avión, estancia en el hotel y visita al corcovado.

OFERTA ESPECIAL LAS PALMAS DE GRAN CANARIA: 9 días 33.800
Incluye avión, hotel xxx A/D y traslados.

VUELOS CHARTER NACIONALES

MADRID	5.750
TENERIFE	14.750
LAS PALMAS	14.750
BARCELONA	3.700
GRANADA	9.900
VALENCIA	4.000
ALICANTE	5.500

PARA MÁS INFORMACION
CONSULTENOS SIN COMPROMISO

LA FESTA DE SANT ANTONI

Comentari sobre l'Argument
(ve de plana 9)

Per ésser l'Argument un dels punts sobresortints de la diada, nat als Cabanells i allestat i congriat amb saba artanenca, gairebé únic dins el seu gènere (segons A. Galmés manifesta a "Cultura Popular Mallorquina", a una vila del Perú publiquen un aplec parellat per commemorar les festes de la fertilitat, i a Capdepera de la mà del nostre paísà Jaume Llaneras també surt al carrer des de fa uns quants anys un altre a imitació del nostre). Tenim, per tant, el deure de conservar-lo curosament.

I, tal com acostumava a dir el cap de colla dels cantadors en acabar el recital, repetiré jo: - "Molts anys, bones festes i perdonau s'enfado".

esports

FUTBOL

BÀSQUET JUVENIL

Perles Manacor 65
VIALSA 41
VIALSA 58
Joan Capó de Felanitx 65

Amb dues derrotes ha començat l'any l'equip artanenc. A més s'ha perdut de forma prou clara, sobretot dins Manacor. Aquest partit no ve tenir cap possibilitat de demostrar el joc dels nostres jugadors ja que en tot moment va ésser dominat pels manacorins.

Davant el Joan Capó les coses començaren quasi així com va acabar el partit de Manacor. S'ha de dir que el Vialsa hi va haver un moment que perdia per 18 punts. Però a la segona part va sortir molt més fort i va estar a punt de guanyar el partit, ja que es va posar a un punt. Però després els felanitxers varen tornar a imprimir el seu ritme i així es va perdre el segon partit consecutiu.

Esperem que avui, dissabte, tinguin més sort en el difícil desplaçament a Santanyí.

Pedro Vaquer Brunet

ESCACS

El proper 21 de gener en el Bar El Dorado, es celebraran unes simultànies d'escacs d'En Joan Gayà (M.B. Mestre Balear) contra tots els qui vulguin participar. Dites simultànies començaran a les 9 h. del vespre.

VICTÒRIA DEL C. D. ARTÀ

PREFERENT

Petra 7 ARTA 2
(Juani i Serra)
Pollença 1 ARTA 1
(Juani)
ARTA 2 Margaritenc 1
(Marce i Remacho)

Comentari

Important victòria l'aconseguida el darrer diumenge a Ses Pesqueres que juntament amb l'empat tret de Pollença fan veure un horitzó menys tenebrós, ja que pareix que les noves incorporacions (Remacho) i la nova presència de Rocha i Piris fa que l'Artà no paresqui el que era.

El diumenge passat fou un partit jugat amb idees clares i amb molta disciplina. Sembla que la nova batuta de Joan Alzamora (Carter) fa que l'equip estigui

més assentat i sàpiga més el que ha de fer. És ver que manca molt, però després d'haver vist el partit jugat a Ses Pesqueres cal agafar consciència que es pot sortir del fons de la taula (a pesar que es perdran més partits, és clar) i és que l'equip ha canviat per bé. Més soltura, menys nervis i sobretot se marca més i se juga més de conjunt.

A veure si això ens dona ales, moral, i se van escallant posicions. Per altra part, convé també demanar al públic que col·labori en aquest progrés, animi l'equip des d'un principi (com ho feu el passat diumenge) i entre tots aixecarem el primer equip artanenc.

Els altres equips duen una marxa bona, i amb menys força els infantils que són molt irregulars.

BILLAR AMERICA

Dins el mes de febrer començarà el 1er Torneig de Billar Americà "Bar El Dorado" organitzat pel mateix bar. S'admetran un total de 64 participants amb un sistema d'eliminatòries. Hi haurà un torneig a nivell general, on hi podran participar tant homes com dones i un altre que només serà expressament per a dones. Les inscripcions restaran obertes fins el dia 10 de febrer.

El primer premi del torneig general constarà d'un viatge a Andorra per 2 persones i el primer premi del torneig femení serà d'unes arracades d'or i trofeu.

BENJAMINS

Porreres 6 AVANCE 2
AVANCE 3 Montuiri 1
AVANCE 6 Algaida 1

ALEVINS

Pollença 1 AVANCE 0
AVANCE 5 Montuiri 1
AVANCE 5 Independent 0

INFANTILS

S. Francesc 4 AVANCE 2
Porto Cristo 4 AVANCE 2

JUVENILS

ARTA 0 Campos 0
Margaritense 0 ARTA 0
ARTA 2 Cardassar 2
(Vives)

IV TORNEO FUTBOLÍN

Como cada año (ya viene siendo una tradición), se celebró el 4º Torneo de Fútbolín que organiza el Bar Jartans. El fútbolín, un "deporte-juego" que sorprendentemente cuenta cada vez con más adeptos. Con una participación de 30 jugadores y durante dos semanas, se vivieron jornadas de auténtica emoción en esa "liguilla" estilo fútbol.

Vencieron, con autoridad además, la pareja formada por Ignacio y Juan. Hélos aquí como muestra para la posteridad. Enhorabuena!

MIMEGI

xerrim xerram xerrim xerram

**Sant Antoni Fogueró
Don Carnaval Serpentina
es batle té dues nines
i nom Miquel Rabassó.**

HEU SENTIT XIULAR?

Aquesta mos enflocaren dilluns passat a les quatre i deu del capvespre. En Berbegal i un servidor netejaven Na Batlessa i, de bo de bo, com aquell que ve de confessar-se, un home eixerit i ulls a terra, amb pas de moltó travat de dues cames, amollà l'esmentada glosa que nosaltres en feim "ut supra" a les pàgines del Bellpuig.

AVIS A LA GENT de paladar i bona panxa. S'estol des Fogoner convida a tots, sense discriminació de sexe i edats, a torrar porquim de matances fetes a l'antiga, amb el ben entès que es podrà menjar a la moderna; això és, dos dits més avall del nas.

DOS DINERS DEL MATEIX diuen les joventuts Independents d'Artà (o com s'anomenin), els quals bergant i bergantelles plantaran bi

lla a Na Batlessa, amb un fogueró monumental acompanyat d'un verro esqueixalat i cerrut, mort amb un "Winchester" i obrat posteriorment com cal.

PER LA SALA tot cala. Ora pro nobis. Ara el pa nostre de cada dia és si hi haurà cap de Policia, si Municipal novell, si ordenança etc. Va bé. El poble és sobirà i com a tal pot dir el que més li antulli. No en manca-ria d'altra.

EN SARASSATE exposa al Centre Social. Anau-hi. És sui generis. Aquest escultor, com París, bé val una missa. També gaudireu de les obres del seu fill E. Miquel Ginard. Vius. En Miquel arribarà tan amunt com es proposi. I avisam als espectadors: el jove artista té vena pròpia. Va per camins diferents dels de son pare. En Sarassate ho sap tot. En Miquel, igualment, prest serà una realitat. Perquè germans meus, en Sarassate és únic. Estam segurs que, en art, és capaç de saber quí era la sogra d'Adam.

RECEPTE CULINÀRIA del xeff fogo'

Salutaris amicis
Han ben passatto las Festas?
Segur q'uen aquets vicis
henlas tingutto farestas.

Circumcisio Domini,
cum festiva Navitatis,
hos habeis fastidiatis
el ventro ordímini.

Perpetuum Kalendarium
feis del vostro pal-ladare,
arribareis a enfermure
de fame sin remedium.

Venga porco i torrone,
tacchino a boca plena,
con la panxotta más llena
merda dins il calzone.

De Xampagne i "Rioca",
conyacco i reim moscatel-lo,
i tarta a tutti pastel-lo,
heus ací la reoca.

Poca verdesca i enciam,
molto arròz de paella
adobatto cum porcella
per no morir-se de fam.

I ara per Sant Antoni,
dos dobbès de lo mateixo.
Tant si carne com si peixo
fins i tot el dimoni.

Fratel-lis, a guardaros,
quel ví cum botifarrones
sobrassatta i fogarones,
pot fer-vos esclataros
de merdum fins los talones.

racó de l'art

PERE PUJOL

El nostre insigne escultor en Pere Pujol està realitzant tres escultures en bronze, amb motiu del 1er centenari de Porto Cristo.

Els títols de les escultures són:

"Sa família d'es Patró Pelats", que, segons es diu, foren dels primers pobladors del Port

Una altra: "El Marquès de Raguer", que fou el qui dissenyà la urbanització.

I "La Sirena", que en Pere la titula particularment "Metamorfosi".

En Pere Pujol també té en projecte una obra majestuosa a la que hi dedicarà el seu afany. Es tracta de "el Voltor Mallorquí".

El dia de Sant Antoni pensa anar a Ciutat amb la seva "Rondalla" de 22 personatges dels 60 que té fetes.

Li desitjam sort i que el seu ànim no decaigui en bé de la nostra cultura.

EXPOSICIO

Ahir, dia 15, es va fer la inauguració al Centre Social, d'una exposició d'acer inoxidable, a càrrec d'en Joan "Sarassate" i també de ferro forjat pel seu fill en Miquel Ginard.

Es aquesta una notícia que adelantam ja que a l'hora de tancar la present edició no s'havia feta la inauguració. Ja donarem més detalls al proper número.

endevinetes d'En Pere Xim

La vida de sacrifici
tot gojosos ells la fan,
les purifica tot vici
i les tocarà més endavant,
anar sense perjudici
a la gloria triomfant.

Solució al proper número

